

9. Bespreking per soort.

9.1. Duikers - Gaviidae

-Roodkeelduiker/Parelduiker - *Gavia stellata*/G.arctica

Het in 1979 vastgestelde record-aantal 'duikers' is in 1980 bijna geëvenaard (4600 tegen 4545 exx.). Dit ondanks het geringe aantal dat aan de Hbz. werd geteld, maar dat werd ruimschoots gecompenseerd door de aantallen 'duikers' die de kust van Zuid-Holland en de Waddeneilanden passeerden.

De eerste 'duikers' (beide Roodkeelduikers) werden op 25 augustus bij zowel Schiermonnikoog (1 tp.) als de Hbz. (1 N) opgemerkt. Bij Scheveningen vloog de eerste 'duiker' op 10 september langs. In september trokken in het Waddengebied al regelmatig 'duikers' voorbij. Het duurde echter tot in oktober voordat de uurtotalen boven de 10 exx. kwamen, dat was het eerst op Texel het geval: 12 okt. 11 exx. Z. Zoals gewoonlijk passeerden de grootste aantallen 'duikers' in november en december. Bijzonder goede dagen waren:

9 nov 8-11u resp. 85-57-4 Z Schev.
10 nov 8-10u resp. 42-66 Z Texel en in 3 uur 161 Z Schev.
1 dec 9-13u resp. 115-45-29-26 Z Schev.
8 dec 10-12u resp. 95-106 Z Texel

Van alle waargenomen 'duikers' werd 17% op soort gebracht. Daarvan was slechts 3% Parelduiker. De meeste Roodkeelduikers werden in het Waddengebied gezien, op 10 november 47 Z, 5 N en 3 tp. (Texel) en 24 november 53 Z en 2 tp. (Texel). De eerste Parelduiker werd op 2 oktober aan de Hbz. genoteerd. Zie ook de figuren 5.2. en 6.2.

-IJsduiker - *Gavia immer*

24 okt 1 Z Schev. F.Jansen e.a.
9 nov 1 Z Schev. W.ten Have e.a.

-IJsduiker/Geelsnavelduiker - *Gavia immer*/G.adamsii

10 nov 1 Z Schev.

9.2. Futen - Podicipedidae

-Dodaars - *Tachybaptus ruficollis*

10 aug 1 W Terschelling
8 nov 1 tp Schev.
10 nov 1 tp Schev.

-Fuut - *Podeiceps cristatus*

Het aantal Futen dat in het najaar van 1980 waargenomen is, ligt vrij hoog. Overeenkomstig voorgaande jaren werden de meeste exemplaren weer langs de kust van Zuid-Holland gezien. In juli en augustus was de Fuut al een regelmatige verschijning. In het Waddengebied vlogen de meeste Futen al naar west, maar langs de Hollandse kust was nog geen duidelijke trekrichting aan te wijzen.

De aantallen namen in oktober wat toe, maar uiter met meer dan 10 exx. vormden een uitzondering. In november kwam de trek (als gevolg van een korte vorstperiode) meer op gang: 4 nov 8-10u 164+114 Z Schev. en 9 nov in 1 uur 258 Z Noordwijk. Ook langs de Noordhollandse kust werden begin november wat meer Futen gezien: 5 nov in 2 uur 61 Z Castricum. Onmiddellijk na dit trek golfje vlogen alweer tientallen Futen naar noord.

10 nov in 2 uur 208 N Schev.

in 5 uur 125 N Hbz.

Ook in december kwamen Futen in soms behoorlijke aantallen voorbij, zowel naar noord als naar zuid: 1 dec in 5 uur 195 Z en 400 N Schev.

Voor de Hbz. verbleven in december groepen Futen ter plaatse tot 117 exx. op 22 december. Zie figuren 5.3. en 6.3.

-Roodhalsfuut - *Podiceps grisegena*

De Roodhalsfuut was in het najaar van 1980 talrijker dan in alle voorgaande jaren (cf. 1975: 147 exx., 1976: 113, 1978: 137, 1979: 183 en in 1980: 281 exx.)

Aan de Hbz. werden al op 3 dagen in juli Roodhalsfuten opgemerkt. Op de Waddeneilanden was de Roodhalsfuut in augustus al een vrij regelmatige verschijning (op 16 augustus zelfs al 4 exx. W op Vlieland). Langs de Zuidhollandse kust werd pas op 28 september (bij Voorne) de eerste Roodhalsfuut gezien. Gedurende september en oktober passeerden vrij frequent Roodhalsfuten (tot 3 per uur) de Waddeneilanden en de Noordhollandse kust. De meeste exemplaren werden echter in november en december genoteerd. Opmerkelijke dagen:

10 nov 13 N en 3 Z in 4 uur Hbz.

14 nov 10 Z in 2 uur Schev.

13 dec 8 tp Vlieland

25 dec 10 Z in 2 uur Texel

-Kuifduiker - *Podiceps auritus*

23 aug 1 W Schier

20 sep 1 Z Schev.

13 okt 1 Z Texel

24 okt 4 W Schier

3 nov 1 tp Texel

10 nov 1 N Hbz.

14 nov 1 Z Hbz.

7 dec 1 Z Texel

14 dec 1 Z Hbz.

15 dec 1 Z Texel

29 dec 1 tp Texel

-Geoorde Fuut - *Podiceps nigricollis*

6 juli 1 N Hbz.

4 aug 1 N Hbz.

1 nov 1 Z Schev.

10 nov 1 N Hbz.

24 dec 1 Z Schev.

27 dec 1 N IJmuiden

Ongedetermineerde 'kleine fuutjes' werdengezien in augustus (3 maal in het Waddengebied), september (1 maal), oktober (10 maal), november (10 maal) en december (12 maal).

9.3. Stormvogels en Pijlstormvogels - Procellariidae

-Noordse Stormvogel - *Fulmaris glacialis*

Op zes dagen in juli werden Noordse Stormvogels gezien (1 maal Texel, 1 maal Scheveningen en 4 maal Hbz.). In de vierde week van augustus (periode 34) waren opvallende aantallen Noordse Stormvogels te zien op Texel en aan de Hbz.:

Texel 14-17u 8-27-62 N

Hbz. 13-20u 4-17-14-33-26-77-37 N

Op 24 augustus vlogen bij Texel nog 33 exx. naar noord. In schril contrast hiermee staan de 2 Noordse Stormvogels die in dezelfde periode bij Scheveningen werden opgemerkt. In september bleef de Noordse Stormvogel aan de Hbz. en op Texel veel uren vertegenwoordigd. De beste dag van het najaar viel echter in oktober en wel op de 18^e; opnieuw bij

Texel: 8-15u 23-16-24-32-12-6-4 N

Hbz.: 7-17u 163-97-14-8-10-8-20-41-38-15 N en 44 Z.

Opvallend was ook het aantal december waarnemingen van de Hbz. (3 maal met 6 exx.) en Texel (4 maal met 10 exx.). Donkere kleurfasen van de Noordse Stormvogel werden genoteerd op:

13 sep 1 N Hbz.	26 dec 1 Z Hbz.
18 okt 1 Z en 3 N Hbz.	1 Z Texel

Zie ook figuur 7.2.

-Kuhls Pijlstormvogel - *Calonectris diomedea*

9 aug 1 W Vlieland K.Borrius e.a. (Nog niet beoordeeld door CDNA)

-Grote Pijlstormvogel - *Puffinus gravis*

21 aug 1 W Schier. N.van de Ham. (Nog niet beoordeeld door CDNA)

-Grauwe Pijlstormvogel - *Puffinus griseus*

Het aantal Grauwe Pijlstormvogels is na de 'vette' jaren 1977 en 1978 en het al mindere jaar '79 verder gedaald tot 210 exx. Het hoe en waarom van deze afname kan niet verklaard worden door ongunstige wind-richtingen.

De eerste Grauwe Pijl werd op 5 augustus gezien aan de Hbz. In periode 34 (4^e week van augustus) passeerden met zekere regelmaat Grauwe Pijlstormvogels de Wadden en de Hbz: 21 aug in 2 uur 8 Z Texel
22 aug in 9 uur 23 N Hbz.

Langs de kust van Zuid-Holland werden dan nog maar weinig Grauwe Pijlstormvogels gezien. September bracht kleine aantallen Grauwe Pijlen voor de kust. Uitschieters waren: 11 sep in 3 uur 14 W Terschell.
in 3 uur 12 Z Schev.

14 sep in 4 uur 20 Z Texel

In oktober passeerden af en toe Grauwe Pijlstormvogels, echter nooit meer dan 3 exx. per uur. De laatste Grauwe Pijlstormvogels werden gezien op 14 november bij Scheveningen en 16 november bij de Hbz.
Zie figuur 7.3.

-Noordse Pijlstormvogel - *Puffinus puffinus*

In tegenstelling tot de vorige soort werden in de tweede helft van 1980 wel vrij veel Noordse Pijlstormvogels gezien (alleen in 1978 meer: 221 tegen 173 exx.) Alleen aan de Hbz. werd in juli een Noordse Pijlstormvogel opgemerkt. Ook in augustus werd de soort nauwelijks waargenomen. Half september (periode 37) passeerden meer Noordse Pijlstormvogels de kust. Goede dagen waren: 13 sep in 8 uur 29 Z en 19 N Hbz.
11 sep in 3 uur 11 Z Schev.

De Noordse Pijlstormvogel was in oktober nog op verschillende dagen te zien, maar meestal slechts enkele exemplaren op een dag. In het Waddengebied werden veel minder Noordse Pijlen gezien (de meeste op 15 sep: 5 W in 4 uur op Terschelling) De laatste waarnemingen vielen op 25 oktober voor zowel Wadden (Schiermonnikoog 4 exx. W) als de Zuidhollandse kust (1 ex. Z Schev.) en op 11 november voor de Hbz. (1 ex. naar noord). Zie figuur 7.4.

-Stormvogeltje - *Hydrobates pelagicus*

13 sep 1 N Hbz. (Nog niet beoordeeld door CDNA)

-Vaal Stormvogeltje - *Oceanodroma leucorhoa*

Najaar 1980 was wat het Vaal Stormvogeltje betreft niet slecht te noemen. Vooral in de eerste week van oktober werden langs de hele kust regelmatig Vaaltjes opgemerkt. Deze periode leverde 13 exemplaren in het Waddengebied, 21 exemplaren aan de Hbz. en 15 exemplaren langs de Zuidhollandse kust op. Buiten deze periode nog twee goede dagen aan de Hbz.: 14 sep 4 Z, 3 N en 2 tp en de beste dag van het jaar:

18 oktober met 20 exx. N in 7 uur.
Zie ook figuur 7.5.

9.4. Jan van Genten - Sulidae

-Jan van Gent - *Sula bassana*

Met name aan de Hbz. werden in juli regelmatig Jan van Genten waargenomen. Uren met 10 of meer exemplaren vormden geen uitzondering, vooral met harde aanlandige wind werden al behoorlijke aantallen vastgesteld (12 juli: Hbz. 34 N en 50 tp (in 6 uur) en 16 juli 3 Z en 53 N in 2 uur op Texel). In augustus werden bijna dagelijks Jan van Genten waargenomen, nu vooral in het Waddengebied. Aan de Hbz. was in de namiddag van 24 augustus een groep fouragerende Jan van Genten van maar liefst 600 exemplaren te zien.

Ook op bijna elke dag in september verbleven er Jan van Genten voor de kust, op sommige dagen in grote aantallen:

13 sep in 12 uur 1066 N en 93 Z Hbz.
in 5 uur 211 N en 18 Z Texel

Grote aantallen Jan van Genten waren ook in oktober te zien op:

2 okt in 6 uur 343 W Terschell.
7 okt in 10 uur 276 Z en 193 N Hbz.
in 2 uur 324 Z en 80 tp Noordwijk
in 2 uur 320 Z en 2 N Schev.
18 okt in 10 uur 409 N en 26 Z Hbz.
in 7 uur 160 N en 10 Z Texel

Op 6 oktober werden aan de Hbz. groepen fouragerende Jan van Genten (max. 125 exx.) opgemerkt. In november en december passeerden nog vrij regelmatig enkelingen of kleine groepjes. Zie voor de leeftijdsverdeling figuur 8.1.

9.5. Aalscholvers - Phalacrocoracidae

-Aalscholver - *Phalacrocorax carbo*

In juli werden regelmatig groepen Aalscholvers gezien:

26 juli 22 O Terschell.
25 juli 59 Z Hbz.
82 Z Schev.

Hetzelfde beeld gaf augustus, de grootste groepen passeerden op 10 augustus op Terschelling: 37 naar west.

Vooraf langs de Zuidhollandse kust werden hierna Aalscholvers gezien, meestal enkelingen of kleine groepen tot 26 exemplaren op 16 september bij Scheveningen. Op Voorne werden op 28 september 87 tp verblijvende exemplaren geteld. Uit december kwam slechts één waarneming (Scheveningen) binnen.

-Kuifaalscholver - *Phalacrocorax aristotelis*

7 aug 1 W Vlieland	19 sep 1 Z IJmuiden
17 aug/13 sep max. 2 exx. Schev.	26 sep 1 Z en 1 tp Schev.
22 aug/13 sep 1 IJmuiden	9 okt lad. en 1 subad. N Hbz.
14 sep 1 Z Katwijk	5 nov 1 Z Castricum
16 sep lad. Z Schev.	

9.6. Reigers en Lepelaars - Ardeidae en Plataleidae

-Kleine Zilverreiger - *Egretta garzetta*

28 juli 1 Z Schev.

-Blauwe Reiger - *Ardea cinerea*

Vooraf langs de kust van Zuid-Holland waargenomen. Veelal ging het om kleine groepjes (grootste groep op 23 juli: 31 exx. Z Schev.).

-Purperreiger - *Ardea purpurea*

10 aug 1 Z Schev.

11 aug 1 Z Schev.

4 okt 1 N Schev.

-Lepelaar - *Platalea leucorodia*

6 aug 1 juv. Z Hbz.

7 sep 1 N Schev.

16 sep 10 Z Schev.

19 sep 1 Z Schev.

-Flamingo - *Phoenicopterus ruber*

8 sep 10 Z Schev.

9.7. Eeendachigen - Anatidae

Zwanen en Ganzen - *Anserini*

-Knobbelzwaan - *Cygnus olor*

Regelmatig gezien in juli (op 7 dagen) en augustus (op 5 dagen), vooral bij Scheveningen. In september op 3 dagen, in oktober 2 dagen en in november op 4 dagen waargenomen.

-Kleine Zwaan - *Cygnus columbianus*

13 okt 1 N Schev.

23 okt 2 tp Schier

1 nov 12 Z Schev.

30 nov 2 juv. N Hbz.

-Wilde Zwaan - *Cygnus cygnus*

3 nov 15 Z Schev.

30 nov 2 N Texel

-Rietgans - *Anser fabilis*

26 aug 4 N Castricum

1 nov 2 Z Schev.

2 nov 12 Z Schev.

27 dec 17 N Schev.

-Kleine Rietgans - *Anser brachyrhynchus*

10 nov 1 Z Schev.

7 dec 2 N Hbz.

-Grauwe Gans - *Anser anser*

Grauwe Ganzen werden in augustus in het Waddengebied en aan de Hbz. gezien (3 maal). Langs de Zuidhollandse kust werd de eerste groep weliswaar pas in september opgemerkt, toch vond daar begin november de sterkste doortrek plaats, met op 1 november 503 Z in 2 uur (Schev.) en 2 november 203 Z in 2 uur (ook Schev.).

-Brandgans - *Branta leucopsis*

1 nov 7 Z Schier

2 nov 27 Z Schev.

24 Z N'wijk

3 nov 66 Z Schev.

5 nov 14 Z Schev.

30 nov 1 N Texel

17 dec 10 Z Schev.

20 dec 3 Z Schev.

-Rotgans - *Branta bernicla*

Begin september werden bij Scheveningen de eerste Rotganzen opgemerkt. In de laatste week van deze maand passeerden wat grotere aantallen zowel de Noord- als de Zuidhollandse kust:

25 sep 242 Z in 2 uur Hbz.

28 sep 268 Z in 3 uur Schev.

Half oktober vond een tweede trek golfje plaats, het sterkst langs de Zuidhollandse kust: 12 okt 314 Z in 3 uur Schev.

De sterkste doortrek werd eind oktober aan de Hbz. geregistreerd:

25 okt 1108 Z in 5 uur. In november en december werden nog regelmatig groepjes Rotganzen gezien; aan de Hbz. vloog het merendeel naar noord, met als uitschieter 23 december: 395 N in 2 uur.
Zie figuur 6.5.

-Nijlgans - *Alopochen aegyptiacus*

27 aug 3 Z Katwijk

27 aug 3 Z Schev.

-Bergeend - *Tadorna tadorna*

In juli en augustus vond weer de gebruikelijke ruitrek van Bergeenden naar de Duitse Bocht plaats, ditmaal het sterkst langs de Zuidhollandse kust. Goede dagen: 11 juli 260 N in 2 uur Schev.

17 juli 202 N in 2 uur IJmuiden

Zuidwaarts gerichte trek was vooral in de derde week van september langs de kust van Zuid-Holland waar te nemen, onder meer 19 september 101 Z in 5 uur bij Scheveningen.

-Smient - *Anas penelope*

De meeste exemplaren werden langs de Zuidhollandse kust geteld. De eerste Smienten werden in augustus opgemerkt. Pas in september was er trek van enige betekenis: 19 sep 102 in 2 uur W Terschell.
99 in 5 uur Z Schev.

Daarna was pas weer in november en december enige trek waar te nemen:

1 nov 126 Z in 4 uur Texel

25 nov 140 Z in 1 uur Schev.

1 dec 170 Z in 2 uur Schev.

Aan de Hbz. was geen overheersende vliegrichting aan te wijzen, op de Wadden en de Zuidhollandse kust echter vlogen de meeste exemplaren naar west dan wel naar zuid.

-Krakeend - *Anas strepera*

Elke maand werden wel kleine troepjes Krakeenden gezien, vooral aan de Zuidhollandse kust (Scheveningen). In oktober vlogen de meeste exemplaren langs (5 Z en 55 N langs de Zuidhollandse kust en 2 W bij Schiermonnikoog).

-Wintertaling - *Anas crecca*

Voorals langs de kust van Zuid-Holland werden Wintertalingen gezien. De grootste aantallen passeerden in september bij Katwijk:

17 sep 177 Z in 4 uur. Buiten deze dag vielen geen opvallende verplaatsingen te noteren, slechts zelden uurtotalen boven de 40 exx.

Langs de kust van de Waddeneilanden en de Zuidhollandse kust vlogen de meeste exemplaren naar zuid (of west), bij de Hbz. echter het merendeel naar noord.

-Wilde Eend - *Anas platyrhynchos*

Weinig gezien langs de hele kust. De meeste exemplaren verbleven bij de Hbz. ter plaatse (max. op 29 sep: 126 tp.).

-Pijlstaart - *Anas acuta*

De meeste Pijlstaarten werden gezien in oktober aan de Zuidhollandse kust. Op de Waddeneilanden en aan de Hbz. vlogen maar weinig Pijlstaarten langs. De beste dag was 11 oktober met bij Scheveningen van 7-10 uur: 268-61-104 Z.

-Zomertaling - *Anas querquedula*

26 juli 3 N Schev.

22 aug 1 mn. N Hbz.

-Slobeend - *Anas clypeata*

Weinig Slobeenden werden boven zee gezien. Uren met meer dan 10 exemplaren waren schaars. De meeste waarnemingen kwamen uit augustus. Langs de kust van Noord-Holland vlogen de meeste vogels weer naar noord, aan de Zuidhollandse kust naar zuid.

-Krooneend - *Netta rufina*

19 juli 1 mn. N Hbz.
21 aug 1 vr. Z Schev.

28 sep 1 N Noordwijk

-Tafeleend - *Aythya ferina*

Geen opmerkelijke aantallen Tafeleenden in najaar '80. De meeste exemplaren werden bij Scheveningen gezien (beste dag daar was 25 oktober: 31 Z).

-Kuifeend - *Aythya fuligula*

Ook van de Kuifeend werden geen afwijkende aantallen genoteerd. Aan de Zuidhollandse kust passeerden regelmatig Kuifeenden, echter in kleine aantallen (zelden meer dan 20 exemplaren per uur).

-Toppereend - *Aythya marila*

Het aantal Toppereenden lag eveneens laag. Op de Waddeneilanden werden weinig Toppereenden gezien. In augustus vlogen aan de Hbz. af en toe kleine groepjes naar noord. Slechts weinig dagen met meer dan 30 exemplaren:

11 okt 35 Z in 1 uur Texel

23 dec 46 N in 1 uur Hbz.

1 nov 66 Z en 31 N in 3 uur IJm.

-Eidereend - *Somateria mollissima*

Veruit de meeste Eidereenden werden ook dit jaar weer op de Waddeneilanden gezien. In augustus passeerden daar soms al tientallen Eiders per uur. Van gerichte trek was dan nog geen sprake. Een eerste trek-golf vond plaats in periode 43 (vierde week van oktober) en was het sterkst op Schiermonnikoog:

22 okt 9-13u 278-409-502-313 W

De twee daarop volgende dagen echter vloog het merendeel van de Eidereenden weer naar oost.

Begin november werden vooral op Texel grote aantallen waargenomen (1 november 529 Z en 210 N in 4 uur). In week 51 (half december) werd een nieuw trek-golfje opgemerkt, alweer op Texel de meeste exemplaren:

21 dec 1389 Z in 4 uur.

Van dit alles werd langs de Hollandse kust niet veel gemerkt. Aan de Hbz. werden de meeste, noordwaarts vliegende, Eiders gezien op 30 november (enkele honderden). Bij IJmuiden verbleven begin september groepjes Eidereenden ter plaatse (max. 21 dec 138). Eiders langs de kust van Zuid-Holland werden de meeste Eidereenden begin november gezien. Bovendien was op 28 september bij Voorne een groep van 150 tp verblijvende Eidereenden aanwezig.

Het aantal waargenomen vrouwtjes Eidereenden lag dit jaar aanzienlijk hoger dan dat van de mannetjes.

Zie ook figuur 6.6.

-IJseend - *Clangula hyemalis*

Van de IJseend kwamen wat meer waarnemingen binnen dan in andere jaren gebruikelijk was. De eerste IJseend werd op 7 september op Texel waargenomen. Uit november kwamen de meeste waarnemingen.

Enkele opmerkelijke dagen:

1 nov 10 Z in 1 uur N'wijk

31 nov 12 N en 1 tp in 3 uur Hbz.

-Zwarte Zeeëend - *Melanitta nigra*

Eind juli vond op de Wadden reeds vrij sterke westwaarts gerichte trek van Zwarte Zeeëenden plaats: 24 juli 1063 W in 2 uur Terschell. Mogelijk was dit een voorloper van de ruitrek van mannetjes, die elk jaar in het Waddengebied te zien valt en die nu het sterkst was op: 9 en 12 augustus: 9 aug 1625 W in 6 uur Terschell.

1058 W in 2 uur Vlieland

12 aug 2362 W in 5 uur Terschell.

881 W in 2 uur Vlieland

Hiervan werd, zoals gewoonlijk, aan de Hollandse kust niets gemerkt. De tweede trek golf werd weer alleen op de Wadden vastgesteld:

15 sep 1291 W in 6 uur Terschell.

Half oktober passeerden opnieuw, vooral in het Waddengebied, behoorlijke aantallen:

11 okt 7-10u 475-992-251 Z Texel

Ook bij de Hbz. en Scheveningen werden die dag wel wat meer exemplaren genoteerd: 649 Z in 2 uur Hbz.

301 Z Schev.

20 okt 7-10u 823-504-120 W Ameland

Ook de laatste week van oktober leverde in het Waddengebied regelmatig uurtotalen van boven de 200 exx. op. Dergelijke uren vormden langs de Noord- en de Zuidhollandse kust een grote uitzondering.

Zie figuren 5.5., 6.7. en 8.2.

-Grote Zeeëend - *Melanitta fusca*

Aan de Hbz. verbleven in juli regelmatig Grote Zeeëenden ter plaatse. Tot ver in oktober bleef de Grote Zeeëend een vrij onregelmatige verschijning. In het Waddengebied waren de aantallen steeds iets hoger dan elders langs de kust. De beste dagen waren:

23 okt 28 W in 1 uur Ameland

1 nov 48 Z in 2 uur Texel

2 nov 50 Z en 15 N in 3 uur Texel

Langs de Zuidhollandse kust werden op 13 en 14 november en op 22 december meer dan 10 exemplaren per uur gezien, terwijl aan de Hbz. de meeste exemplaren op 12 oktober passeerden: 27 Z en 31 N in 6 uur. Het merendeel van de Grote Zeeëenden aan de Hbz. vloog naar noord.

Zie ook figuur 6.8.

-Brilduiker - *Bucephala clangula*

De eerste waarneming werd pas op 9 september op Vlieland gedaan. Uit september kwam slechts één andere waarneming (27 sep Texel). Zowel langs de Noord- als de Zuidhollandse kust werden in oktober Brilduikers gezien en hoewel een regelmatige verschijning konden geen uren met meer dan 10 exemplaren genoteerd worden. De meeste Brilduikers werden gezien voor de kust van Zuid-Holland.

-Nonnetje - *Mergus albellus*

11 okt 1 mn. Z IJmuiden

21 nov 2 vr. Z Hbz.

30 nov 1 mn. N Hbz.

7 dec 4 N Schev.

-Middelste Zaagbek - *Mergus serrator*

De Middelste Zaagbek was in juli aan de Hbz. op 4 dagen te zien, met op 12 juli zelfs 6 exx. naar noord. In augustus werd slechts op 2 dagen (8 aug. Hbz. en 15 aug. Terschelling) een Middelste Zaagbek waargenomen. Meer exemplaren passeerden in september, met af en toe

uurtotalen boven de 10 exx. De grootste aantallen trokken in oktober en begin november langs:

3 okt	42	W in 1 uur	Ameland
25 okt	71	W in 5 uur	Schier
26 okt	116	Z in 4 uur	Schev.
1 nov	51	Z in 4 uur	Texel
	52	Z in 3 uur	Schev.

Zie ook figuur 6.9.

-Grote Zaagbek - *Mergus merganser*

De eerste exemplaren werden op 1 oktober (3 vr. Z Hbz.) gezien. In november en vooral december passeerden af en toe kleine groepjes Grote Zaagbekken. Dagen met meer dan 10 exx. waren:

30 nov 5 Z en 9 mn. en 3 vr. N Schev.

7 dec 12 N Schev.

24 dec 12 vr. Z Texel

9.8. Steltlopers - Charadriidae

-Scholekster - *Haematopus ostralegus*

Aan de Hbz. en op de Waddeneilanden werd de Scholekster voornamelijk ter plaatse fouragerend waargenomen, terwijl de voorbij vliegende vogels geen duidelijke voorkeursrichting hadden. Geheel anders was de situatie bij Scheveningen, waar vanaf de vierde week van juli (periode 30) tot en met de voorlaatste week van augustus (periode 34) duidelijk zuidwaarts gerichte trek te zien viel (overeenkomstig hetgeen in andere jaren reeds was vastgesteld). Deze trek was vooral in de avonduren hetsterkst. Enkele opmerkelijke goede avonden waren die van:

2 aug 18-21u 165-464-486 Z

7 aug 18-20u 319-442 Z

Na augustus daalden ook hier de aantallen Scholeksters tot het niveau van de overige telposten.

-Kievit - *Vanellus vanellus*

Vanaf eind juli kwamen op sommige dagen behoorlijke aantallen Kieviten over. Het enige afwijkende was eigenlijk het geringe aantal Kieviten dat de Hbz. passeerde. Dagen met goede trek vielen vooral in november tijdens een periode met lichte vorst en oostenwind:

2 nov 1122 Z in 2 uur N'wijk 7 nov 7735 Z in 6 uur Schev.

823 Z in 2 uur Hbz.

-Bontbekplevier - *Charadrius hiaticula*

De meeste exemplaren passeerden bij Scheveningen in augustus en september. Bijv. 11 aug 71 Z in 5 uur en 5 sep 75 Z in 4 uur.

-Kleine Plevier - *Charadrius dubius*

26 juli 1 Z Schev.

27 aug 2 Z Hbz.

22 aug 3 Z Hbz.

27 sep 2 Z Castricum

-Strandplevier - *Charadrius alexandrinus*

6 aug 2 N Hbz.

20 aug 1 tp Schier

12 aug 2 tp Schier

26 aug 1 Z Hbz.

19 aug 1 Z Schier

-Zilverplevier - *Pluvialis squatarola*

In augustus en september passeerden soms redelijke aantallen bij Scheveningen en IJmuiden: 13 aug 177 Z in 11 uur Schev.

19 aug 120 Z in 1 uur IJmuiden

Op Schiermonnikoog werd op 23 oktober een groep van 700 Zilverplevieren gezien die richting Waddenzee vlogen.

-Goudplevier - *Pluvialis apricaria*

Alleen tijdens de korte vorstperiode van begin november werden vermeldenswaardige aantallen Goudplevieren waargenomen bij Scheveningen : 7 nov 1703 Z in 5 uur

-Morinelplevier - *Eudromias morinellus*

16 sep 2 Z Schev.

-Steenloper- *Arenaria interpres*

Buiten de waarnemingen van ter plaatse verblijvende Steenlopers (bij de Hbz. en IJmuiden) vond in augustus en september enige zuidwaartse trek plaats: 14 aug 63 Z in 2 uur Hbz.

22 aug 59 Z in 5 uur Schev.

-Watersnip - *Gallinago gallinago*

Eén waarneming uit juli (Noordwijk 4 exx. zuid)verder vond vooral in september en november doortrek plaats. De grootste aantal passeerden bij Scheveningen.

-Bokje - *Lymnocyptes minimus*

4 okt 1 Z IJmuiden

16 okt 1 Z Hbz.

-Houtsnip - *Scolopax rusticola*

18 okt 1 Z Hbz.

1 nov 2 Z en 1 tp IJmuiden

2 tp Schev.

2 nov 1 Z Hbz.

-Wulp - *Numenius arquata*

Vanaf begin juli passeerde kleine groepjes Wulpen de telposten, meest in zuidwaartse richting. Langs de Hollandse kust waren in augustus de meeste Wulpen te zien, terwijl op de Wadden juist in september de grootste aantallen voorbij vlogen.

Goede dagen: 15 aug 155 Z in 5 uur Schev.

23 aug 68 Z in 7 uur Schev.

24 aug 137 Z in 10 uur Schev.

8 sep 57 Z in 2 uur Vlieland

-Regenwulp - *Numenius phaeopus*

Regenwulpen trokken vanaf half juli langs in zuidelijke richting, echter steeds in kleine aantallen. Van Scheveningen kwam het merendeel van de waarnemingen (15 aug. 53 Z in 2 uur in de avond). In september passeerden nog maar weinig exemplaren. De laatste waarneming viel op 21 oktober (Terschelling 2 exx. naar west).

-Grutto - *Limosa limosa*

26 juli 2 N Schev.

25 aug 1 Z Schev.

-Rosse Grutto - *Limosa lapponica*

In het Waddengebied verbleven vanaf half juli weer Rosse Grutto's op het strand (tot 101 exx. op 4 aug. op Texel). Soms vond ook enige gerichte trek plaats (bijv. 15 aug: 166 Z in 1 uur Terschelling). Langs de kust van Noord-Holland passeerden in augustus kleine groepjes naar zuid. Hoger waren de aantallen langs de Zuidhollandse kust, waar vanaf half juli regelmatig groepjes zuidwaarts vlogen. Na half september werden nog maar weinig Rosse Grutto's opgemerkt.

-Zwarte Ruiter - *Tringa erythropus*

Weinig waarnemingen; in juli één (de 29e), verder vooral in augustus (16 exx. op 9 dagen) vooral bij Scheveningen. Daarnaast een melding uit september en oktober, verder nog twee november waarnemingen van de Hbz.

-Tureluur - *Tringa totanus*

Bij Scheveningen vond in juli al vrij sterke trek in zuidelijke richting plaats, vooral in de avonduren, 15 juli 75 Z in 1 uur. Ook in augustus trokken Tureluurs regelmatig langs, ook nu weer het sterkst in de avonduren bij Scheveningen: 2 aug 208 Z.

-Groenpootruiter - *Tringa nebularia*

De meeste exemplaren werden op 11 augustus bij Scheveningen gezien: 28 Z.

-Witgatje - *Tringa ochropus*

26 juli	2	Z	Hbz.	24 aug	1	Z	Hbz.
	2	Z	N'wijk	7 sep	1	Z	Hbz.
25 juli	1	tp	IJmuiden		2	Z	Ameland
11 aug	5	Z	Hbz.	10 sep	4	Z	Terschell.
14 aug	1	N	Hbz.	23 dec	1	N	Hbz.
15 aug	1	tp	Terschell.				

Bosruiter - *Tringa glareola*

23 juli	1	Z	N'wijk	3 aug	1	Z	Hbz.
25 juli	1	Z	N'wijk	26 aug	1	Z	Castricum
30 juli	1	Z	Hbz.	23 okt	1	W	Terschell.

-Oeverloper - *Actitis hypoleucos*

Bij Scheveningen verbleven vanaf eind juli regelmatig groepjes Oeverlopers ter plaatse (max. op 16 aug: 28 tp). Bij de overige posten werden nauwelijks Oeverlopers gezien.

-Kanoetstrandloper - *Calidris canutus*

Zowel in het Waddengebied als aan de Hbz. werden niet veel Kanoeten gezien. Langs de Zuidhollandse kust trokken in oktober de meeste exemplaren langs: 18 okt 140 Z in 2 uur Schev.

-Kleine Strandloper - *Calidris minuta*

13 juli	2	Z	Schev.	15 aug	3	Z	Schev.
29 juli	1	Z	Hbz.	16 aug	1	Z	N'wijk
	1	O	Tersch.	31 aug	2	N	Fbz.
2 aug	4	N	Hbz.	12 sep	3	Z	Schev.
6 aug	1	Z	Schev.				

-Paarse Strandloper - *Calidris maritima*

Op 8 augustus werden aan de Hbz. de eerste Paarse Strandlopers gezien. Later in het najaar verbleven de meeste Exemplaren op de pieren van Scheveningen en IJmuiden. Bij Scheveningen waren in september max. 15 exx. aanwezig, in november max. 20 exx., op de Zuidpier van IJmuiden bedroeg het grootste aantal 40 exx.

-Bonte Strandloper - *Calidris alpina*

De Bonte Strandloper vloog in juli aan de Hbz. af en toe in groepjes naar zuid (max. op 27 juli: 46 naar zuid). In augustus werden bij Scheveningen soms zuidwaarts vliegende Bontjes gezien (onder meer 14 aug: 86 Z in 3 uur). Het hoogste uurtotaal voor het Waddengebied werd op 15 september vastgesteld: 60 Z op Terschelling. Bij Scheveningen vond in oktober de sterkste doortrek plaats, maar ook nu lage uurtotalen: 28 okt 112 Z in 3 uur.

-Krombekstrandloper - *Calidris ferruginea*

29 juli	3 Z en 5 N	Hbz.	15 aug	3 Z	Schev.
31 juli	2 Z	Hbz.	16 aug	1 Z	N'wijk
	1 O	Terschell.	31 aug	2 N	Hbz.
2 aug	4 N	Hbz.	12 sep	3 Z	Schev.
6 aug	1 Z	Schev.			

-Drieteenstrandloper - *Calidris alba*

Op 13 juli werd bij Scheveningen het eerste Drieteentje gezien. Daarna ontstond het vertrouwde beeld van heen en weer vliegende en op het strand fouragerende Drieteenstrandlopers. In augustus werd op de 20^e al een groep van 240 Drieteenstrandlopers ter plaatse gezien (Terschelling). Ook in september en oktober verbleven constant groepjes op het strand. In november en december beliepen de grootste groepen resp. 200 en 120 exx (in het Waddengebied). Alleen bij IJmuiden werden, buiten het Waddengebied, grote groepen Drieteenstrandlopers gezien, tot 320 exx. op 23 november en 200 exx. op 14 december.

-Kemphaan - *Philomachus pugnax*

1 aug	2 Z	Schev.	11 sep	4 Z	Schev.
10 aug	1 N	Hbz.	15 okt	1 Z	Schev.
14 aug	1 Z	Schev.	1 nov	1 N	Schev.
23 aug	2 Z	N'wijk			

-Kluut - *Recurvirostra avosetta*

9 aug	10 Z	Schev.
27 aug	5 N	Schev.
4 okt	1 Z	Schev.

-Rosse Franjepoot - *Phalaropus fulicarius*

30 nov	1 N	Hbz.
--------	-----	------

9.9. Jagers - Stercorariidae

-Grote Jager - *Stercorarius skua*

In juli werden op 3 dagen Grote Jagers waargenomen:

16 juli	1 Z	Texel	31 juli	1 Z en 1 N	Hbz.
24 juli	1 tp	Texel			

Met name in de vierde week van augustus (periode 34) was de Grote Jager een regelmatige verschijning voor de kust. In het Waddengebied

werden van 21 t/m 25 augustus dagelijks - rote Jagers genoteerd (op 22 en 23 aug. 3 exx. W op Schiermonnikoog).

Dagen met meerdere Grote Jagers waren in september:

11 sep 5 W in 2 uur Terschell.

14 sep 6 Z in 4 uur Hbz.

15 sep 7 Z in 4 uur Terschell.

Langs de kust van Zuid-Holland werden dit najaar maar weinig Grote Jagers opgemerkt. In het Waddengebied werd op 25 oktober de laatste Grote Jager waargenomen. Uit november kwamen 5 waarnemingen, waarvan 1 van de Hbz. en 4 van de Zuidhollandse kust. Op 28 december verbleef voor de Hbz. nog een Grote Jager ter plaatse. Zie ook figuur 7.6.

-Middelste Jager - *Stercorarius pomarinus*

Het najaar van 1980 leverde niet veel Middelste Jagers op. In juli werd aan de Hbz. één Middelste Jager opgemerkt. Op de Waddeneilanden werden in augustus al vrij regelmatig Middelste Jagers gezien. Pas op 27 augustus passeerde ook een Middelste Jager de kust van Zuid-Holland. De meeste exemplaren vlogen langs in september en oktober, met name bij Scheveningen. Dagen met meer dan vijf exemplaren waren:

13 sep 7 Z in 4 uur Schev.

14 sep 7 Z in 3 uur Maasvlakte

18 okt 6 Z in 3 uur Schev.

De laatste Middelste Jagers werden op 18 november bij Scheveningen en op 21 november aan de Hbz. genoteerd. In september werden 28 maal adulte en 10 maal 1^ejaars Middelste Jagers waargenomen.

-Kleine Jager - *Stercorarius parasiticus*

Kleine Jagers werden in juli vooral aan de Hbz. waargenomen (op 9 dagen), daarentegen was de soort in deze maand zowel op de Wadden als aan de kust van Zuid-Holland op slechts 2 dagen te zien. In augustus passeerde met grote regelmaat Kleine Jagers de gehele kust. Eind augustus werden aan de Zuidhollandse kust al opmerkelijk veel Kleine Jagers waargenomen:

29 aug 34 Z en 5 N in 2 uur Schev.

30 aug 71 Z en 16 N in 7 uur Schev.

Dergelijke aantallen werden langs de kust van Noord-Holland en de Wadden niet opgemerkt. Daar kwamen pas half september de meeste Kleine Jagers langs: 13 sep 42 Z en 87 N in 11 uur Hbz. (ook bij de Kleine Jager vloog aan de Hbz. het merendeel van de vogels naar noord).

15 sep 52 W en 3 O in 6 uur Terschell.

Hoewel op zich goede dagen, werden echter aan de Zuidhollandse kust veel regelmatig en in grotere aantallen Kleine Jagers waargenomen. Uren met 10 exx. of meer vormden daar geen uitzondering. De dag met de meeste exemplaren was hier: 11 sep 70 Z en 13 N in 10 uur Schev. De laatste Kleine Jagers werden gezien op: 18 nov. bij Scheveningen en op 23 nov. aan de Hbz.

Voor al in augustus werden adulte vogels van de lichte fase opgemerkt, terwijl de meeste 1^ejaars Kleine Jagers langs kwamen in september. Zie figuren 5.6. en 6.10.

-Kleinste Jager - *Stercorarius longicaudus*

11 sep 1 ad. N Hbz. N. van de Ham. (Nog niet beoordeeld door CDNA)

9.10. Meeuwen en Sterns - Laridae

-Grote Mantelmeeuw - *Larus marinus*

Al in augustus werden, vooral in het Waddengebied, met zekere regelmaat enkele tientallen Grote Mantelmeeuwen per uur genoteerd. Half september namen de aantallen in het Waddengebied sterk toe:

15 sep 360 W in 2 uur Terschelling.

Pas in oktober en november passeerden wat grotere aantallen Grote Mantels de Hollandse kust, doch ook in deze maanden bleven de uur-totalen en -gemiddelden in het Waddengebied aanvankelijk hoger.

Enkele dagen met goede trek:

4 okt 242 Z in 5 uur Texel (NW 7B)

20 okt 307 W in 7 uur Terschell. (NW 5-6B)

22 okt 290 Z in 3 uur Texel (ZO 4 B)

24 okt 600 tp Schier

25 okt 364 W in 7 uur Schier (NW 6B)

Vooral met aanlandige wind werden Grote Mantelmeeuwen waargenomen. Langs de Hollandse kust was 10 november de beste dag:

181 N, 45 Z en 67 tp in 6 uur aan de Hbz.

Zie ook figuur 6.15.

-Kleine Mantelmeeuw - *Larus fuscus*

De hele maand juli vlogen aan de Hbz. Kleine Mantelmeeuwen heen en weer. Een groot deel van de bij Scheveningen in juli waargenomen Kleine Mantelmeeuwen behoorde tot de ondersoort *L.f. graellsii* (broedkolonie vlakbij). In augustus en september vond op sommige dagen zuidwaarts gerichte trek plaats. De beste dagen:

22 aug 603 Z in 13 uur Hbz.

13 sep 443 Z in 6 uur Schev.

736 Z in 3 uur N'wijk

15 sep 973 W in 5 uur Tersch

31 aug 703 Z in 7 uur Schev.

Begin oktober trokken nog behoorlijke aantallen langs bij telposten aan de Zuidhollandse kust: 8 okt Schev. 519 Z in 10 uur.

Ook in november en december werden nog af en toe Kleine Mantelmeeuwen waargenomen. Buiten de al genoemde aantallen '*greallsii*' in juli bij Scheveningen, werden er van deze ondersoort later in het jaar maar weinig exemplaren genoteerd, het overgrote deel behoorde tot *L.fuscus intermedius*.

Zie ook figuur 6.14.

-Zilvermeeuw - *Larus argentatus*

Het gehele najaar verbleven grote aantallen Zilvermeeuwen langs de kust. Bij geen enkele post zijn deze meeuwen systematisch geteld.

-Grote Burgemeester - *Larus hyperboreus*

6 sep 1 2^ejrs. Z Hbz.

23 nov 1 tp Ameland

2 okt 1 2^ejrs. tp Hbz.

27 nov 1 juv. Z IJmuiden

5 okt 1 2^ejrs. Z Schev.

1 juv. tp Schev.

25 okt 1 juv. W Vlieland

29 nov 2 (1juv.) tp Schev.

1 Z IJmuiden

30 nov 1 tp Schev.

26 okt 1 juv. W Vlieland

-Stormmeeuw- *Larus canus*

(Alleen Hbz.)

In de tweede week van juli waren daar flinke aantallen Stormmeeuwen te zien, hetzij naar noord vliegend, hetzij ter plaatse verblijvend. Dit waren voornamelijk adulte vogels en ongetwijfeld afkomstig van de broedkolonie bij Schoorl. De overige maanden bleven de Stormmeeuwen heen en weer vliegen.

Zie figuur 6.13.

-Zwartkopmeeuw - *Larus melanocephalus*

26 juli	1	Z	Schev.	2 okt	1	subad.	tp	Schev.	
29 juli	1	Z	Hbz.	4 okt	1	N		Schev.	
2 aug	2	Z	Castr.	6 okt		lad.	N	Schev.	
7 sep		lad.	Z Hbz.	7 okt	1	2 ^e jrs.	tp	N'wijk	
12 sep		lad.	Z Katwijk	7 dec		lad.	tp	Schev.	
1 okt		lad.	tp	Schev.	26 dec		lad.	Z	Schev.

-Kokmeeuw - *Larus ridibundus*

Bij de Kokmeeuw waren een aantal trekgolven. De eerste lag in periode 30 met onder meer op 22 juli: 1040 exx. Z (waarvan 780 adult) bij Noordwijk. In periode 32 en 33 passeerde een volgende golf Kokmeeuwen, nu voor een groot deel bestaande uit juveniele exemplaren:

11 aug 988 Z (633 juv.) in 5 uur Schev.

15 aug 3036 Z in 12 uur Terschell.

In het Waddengebied was in de perioden 38 en 39 een derde trek golf te zien: 19 sep 1005 W in 4 uur Terschell.

27 sep 1131 Z in 4 uur Texel

Twee weken later werd aan de Hollandse kust de vierde doortrek golf waargenomen: 11 okt 659 Z (vnl. adult) in 2 uur Hbz.

12 okt 900 Z in 2 uur Maasvlakte

De vijfde en laatste trekbeweging van Kokmeeuwen werd langs de hele kust opgemerkt in periode 44: 1 nov 544 Z in 2 uur Texel

2 nov 1316 Z (vnl. adult) Hbz. (2 uur)

950 Z in 1 uur Maasvlakte

-Dwergmeeuw - *Larus minutus*

De Dwergmeeuw is in de herfst van 1980 wel bijzonder weinig gezien. Dit wordt duidelijk als we de totalen van voorgaande jaren vergelijken met dat van 1980:

'76: 14.086, '77: 12.250, '78: 5.188, '79: 5.019, '80: 1.462 exx.

De meeste Dwergmeeuwen werden in het Waddengebied waargenomen. Nergens werden van de telposten aan de Hollandse kust uurtotalen van meer dan 25 exemplaren gemeld.

In juli konden op 12 dagen (betreffende 40 exx.) Dwergmeeuwen worden genoteerd. De maand daarna vond weliswaar een vrij regelmatige passage van Dwergmeeuwen plaats, maar steeds bleven de aantallen laag. Veruit de beste dag was: 25 okt 293 W in 7 uur Schier.

Uit december kwamen nog verschillende waarnemingen binnen, vooral op 26 december met aan de Hbz. 25 exx. noord in 2 uur.

Zie figuren 5.7., 6.11. en 8.3.

-Vorkstaartmeeuw - *Xema sabini*

23 aug	1	juv.	Z	N'wijk	28 sep	1	juv.	tp	Texel	
11 sep	1	juv.	Z	Schev.	2 okt	1	juv.	Z	Terschell.	
12 sep	1	juv.	N	Hbz.	18 okt	1			Schev.	
13 sep	1	ad.	Z	Castr.	23 okt	1	ad.	Z	Schev.	
14 sep	1	juv.	N	Hbz.	16 nov	1	juv.	Z	Castr.	
		1	juv.	Z	Schev.	2 dec	1	juv.	N	Schev.
15 sep	1	juv.	N	Texel						

-Drieteenmeeuw - *Rissa tridactyla*

Drieteenmeeuwen werden in juli op 2 dagen in het Waddengebied, op 5 dagen aan de Noordhollandse kust en aan de Zuidhollandse kust op 4 dagen waargenomen. Eind augustus was de soort al een regelmatige verschijning, echter in zeer kleine aantallen. Alleen op 23 augustus werde op Schiermonnikoog twee uurtotalen van boven de 10 exx. gehaald (resp. 15 en 16 exx. W). Het duurde tot ver in oktober voordat grotere aantallen Drieteenmeeuwen langs kwamen.

Goede dagen : 18 okt 8-15u 59-153-317-129-25-22 N Texel /
18 okt 7-17u 39-309-117-154-161-239-21-10-21-11 N Hbz.
Bij beide posten werden ongeveer evenveel eerstejaars als adulte Drieteenmeeuwen genoteerd (Texel: 348 1^ejrs. en 291 ad. Hbz.: 551 ad. en 503 1^ejrs.).

20 okt 7-13u 112-93-535-1008-500-113 W Terschelling (Hiervan was het merendeel adult: 2259 ad. tegen slechts 137 1^ejrs.).

25 okt 10-18u 8-332-374-117-193 W Vlieland

29 okt 10-18u 20-10-320-194-95-169 Z Schev. (Vooral veel adulte exx.: 629 ad. en 118 1^ejrs.).

In december werden aan de Hbz. nog flinke aantallen Drieteenmeeuwen opgemerkt, op 23 december verbleven daar onder meer 400 exx. ter plaatse. Deze aanwezigheid vormde de inleiding tot het (olie)rampseizoen 1980/81 (zie Alk/Zeekoet).

Zie figuren 5.8., 6.16. en 8.4.

-Zwarte Stern - *Chlidonias niger*

Niet veel Zwarte Sterns zijn in het najaar '80 de kust gepasseerd. Eind juli vlogen aan de Hbz. al kleine aantallen Zwarte Sterns heen en weer. Doortrek van geringe omvang vond plaats rond half augustus:

11 aug 118 Z en 8 N in 10 uur Schev.

15 aug 102 Z in 2 uur Hbz.

84 Z en 18 N in 6 uur Terschell.

Bij deze soort passeerden vaak de meeste exemplaren midden op de dag of in de middag- en zelfs avonduren. De laatste waarnemingen vielen op 21 september (Terschelling), 14 oktober (Hbz.) en 30 september (Schev). Zie ook figuur 6.20.

-Witwangstern - *Chlidonias hybrida* (Nog te beoordelen door CDNA)

26 juli 2 Z Hbz.

15 aug 2 Z Castricum

-Lachstern - *Gelochelidon nilotica* (Nog te beoordelen door CDNA)

13 aug 1 Z Schev.

25 aug 1 Z Schev.

30 aug 1 Z Schev.

-Reuzenstern - *Hydrogrogne caspia*

11 aug 1 Z Schev.

15 aug 1 Z Castricum

27 sep 1 Z Schev.

-Visdief/Noordse Stern - *Sterna hirundo/paradisaea*

Veruit de grootste aantallen noordse/dieven zijn dit jaar aan de kust van Zuid-Holland (Scheveningen) vastgesteld. Daar kwam eind juli de stroom langstreckende 'dieven' op gang en deze heeft aangehouden tot half september. De aantallen die aan de Hbz. en op de Wadden langs kwamen waren beduidend kleiner. Dagen met opvallend sterke trek waren: 13 aug 15-20u 112-445-966-1649-1632 Z Schev.

14 aug 17-21u 1191-1542-1510-753 Z Schev.

18 aug 18-20u 1257-1380 Z Schev.

Opmerkelijk hierbij is de concentratie in de avonduren. De beste dag voor noordse/dieven op de Wadden en de Hbz. was:

10 aug 1196 W in 1 uur Terschelling

10 aug 6-9u 913-453-172 Z en 465 N Hbz.

Van deze grote aantallen noordse/dieven werd slechts een fractie als Noordse Stern opgeschreven. Met name het aantal Noordse Sterns langs

de Zuidhollandse kust is in vergelijking met het aantal Visdieven on-
evenredig klein te noemen. Begin september werden de meeste Noordse
Sterns waargenomen: 5 sep 56 Z in 3 uur Hbz.

8 sep 75 W in 2 uur Vlieland

Op hierboven reeds genoemde topdagen van noordse/dieven aan de Zuid-
hollandse kust werd veelal 90% of meer als Visdief genoteerd.

De laatste waarnemingen vielen op:

19 sep Noordse Stern W Terschell. 20 okt Visdief W Ameland

26 sep Noordse Stern Z Hbz. 29 okt Visdief Z Hbz.

18 okt Noordse Stern tp Schev. 11 nov Visdief Z Hbz.

Zie ook figuur 6.18.

-Dougall's Stern - *Sterna dougallii*

18 okt 1 tp Schev. (Nog niet beoordeeld door CDNA)

-Dwergstern - *Sterna albifrons*

In de laatste week van juli trokken al regelmatig groepjes Dwerg-
sterns langs: 26 juli 35 Z in 2 uur Texel

27 juli 68 Z in 2 uur Hbz.

27 juli 43 Z in 2 uur Schev.

Aan de Hbz. vond ook begin augustus enige doortrek plaats:

2 aug 71 Z in 7 uur.

Vanaf 10 augustus passeerden echter de meeste Dwergsterns, met als
topdagen: 11 aug 121 Z in 15 uur Schev.

21 aug 95 Z in 8 uur Schev.

26 aug 111 W en 45 O in 1 uur Schier

Opvallend was dat langs de Zuidhollandse kust tot half september nog
regelmatig uren met meer dan 10 exx. voor kwamen.

De laatste waarnemingen werden gedaan op 19 september voor de Wadden
(Texel), 20 september bij Scheveningen en 8 oktober voor de Noordhol-
landse kust bij Castricum.

Zie figuur 6.19.

-Grote Stern - *Sterna sandvicensis*

Heen en weer gevlieg van Grote Sterns was in juli en augustus langs
de hele kust waar te nemen. Tot eind juli was dit verschijnsel het
sterkst op Texel (ongetwijfeld betrekking hebbend op broedvogels van
de Schorren). De laatste week van juli namen de aantallen aan de Hbz.
sterk toe, bijv.: 29 juli 813 Z en 125 N in 3 uur.

Ook in augustus bleven de Grote Sterns hier zowel naar zuid als naar
noord vliegen in ongeveer even grote aantallen. Ook bij Scheveningen
namen in augustus de aantallen Grote Sterns toe. Daar passeerden op 14
augustus de meeste exemplaren: 10-13u 138-241-601 Z.

Daags daarna vlogen alweer enkele honderden exemplaren naar noord.

In september vlogen de Grote Sterns eindelijk bijna uitsluitend naar
zuid. Enkele goede dagen:

15 sep 516 W in 5 uur Terschell.

19 sep 461 Z in 3 uur Schev.

26 sep 165 Z in 2 uur Hbz.

28 sep 227 Z in 3 uur Texel

De laatste Grote Sterns werden gezien op 26 oktober (Texel en Castri-
cum) en 20 november (1 ex. N Scheveningen).

Zie figuur 6.17.

9.11. Alkachtigen - Alcidae

-Alk/Zeekoet

Een bijzonder groot aantal alk/zeekoeten is in de herfst van 1980 waar-
genomen; cf. andere jaren: '76: 301, '77: 214, '78: 654, '79: 2293 en
'80: 4095 exx.

Minder plezierig was dat een groot deel van deze vogels als gevolg van een olievlek dood of besmeurd aanspoelden op de Nederlandse kust (zie daarvoor de diverse verslagen van de NSO)*

In juli werden op de 2^e (Hbz.), de 5^e (Hbz.) en op de 22^e (Hbz. en Texel) alk/zeekoeten gezien, dit waren vooral Zeekoeten (2 juli 1 tp en 1 N, 5 juli 1 N).

Grotere aantallen werden niet voor oktober opgemerkt. De beste dagen uit die maand waren:

18 okt 8-15u 12-4-28-33-19-11-4 N en 13 Z Texel
7-17u 11-34-27-16-14-21-3-8-2 N en 6 Z Hbz.
29 okt 14-16u 129-123 Z Schev.

Andere goede dagen waren:

10 nov 9-12u 194-114-14 N (waarvan 15 Zeekoeten) Hbz.
28 nov 230 N en 15 tp in 4 uur Hbz.
2 dec 145 N in 4 uur Schev.

Veel van de als Zeekoet determineerde 'alkachtigen' waren besmeurd met olie.

De verhouding Alk:Zeekoet verschilde nogal per gebied:

Waddeneilanden - 1: 5,75
Noord-Holland - 1:10
Zuid-Holland - 1:15

Zie ook figuur 6.21.

-Kleine Alk - Alle alle

12 okt	2	N	Castr.	11 nov	2	N	Hbz.
24 okt	1	N	Texel	27 dec	1	N	IJmuiden
25 okt	1	N	Texel	30 dec	1	O	Schier
6 nov	2	N	Schev.				

-Zwarte Zeekoet - *Cephus grylle*

14 aug 1 Z Schev.
25 nov 1 Z Schev.

-Papegaaiduiker - *Fratercula arctica*

2 okt	1	N	Hbz.	13 nov	1	Z	Schev.
21 okt	1	Z	Schev.	19 nov	2	Z	Hbz.
26 okt	1	Z	Schev.	22 nov	2	N	Hbz.
2 nov	1	N	Schev.	23 nov	1	N	Schev.
10 nov	3	N	Hbz.	28 nov	1	N	Hbz.
11 nov	2	N en 1	Z Hbz.		1	N	Schev.
				11 dec	1	W	Vlieland
					1	Z	Schier

*) Tijdens het rampseizoen 1980/81 werden door de werkgroep NSO net zoveel dode alk/zeekoeten gevonden als er van 1974 t/m 1979 voor de kust van geheel Nederland werden waargenomen door de CvZ.

meded. C.J.Camphuysen.

9.12. Stootvogels - Accipitridae en Strigidae

-Buizerd - *Buteo buteo*

11 okt 1 Z Schev.

-Sperwer - *Accipiter nisus*

Drie waarnemingen uit augustus (15,18 en 26). De meeste meldingen kwamen uit oktober (met name kust van Zuid-Holland) en november (op

2 november 13 exx. Z Hbz.)

-Bruine Kiekendief - *Circus aeruginosus*

Uit augustus 5 meldingen (9, 11, 13, 25 en 26); Daarna nog 4 september waarnemingen. Laatste waarneming 11 oktober: 1 Z IJmuiden en 2 Z Scheveningen.

-Blauwe Kiekendief - *Circus cyaneus*

Vooraf in november waargenomen (op 1 nov. 3 Z en 2 nov. 4 Z, bij verschillende posten).

-Grauwe Kiekendief - *Circus pygargus*

26 aug 1 mn. Z Schev.

-Boomvalk - *Falco subbuteo*

Uit augustus 3 waarnemingen van Scheveningen. De waarnemingen uit september betroffen 10 exemplaren. Op 4 oktober nog 1 exemplaar Z bij Scheveningen

-Slechtvalk - *Falco peregrinus*

12 aug 1 O Vlieland
4 okt 1 N Hbz.

23 okt 1 W Schier

-Smelleken - *Falco columbarius*

Waarnemingen uit september (5 exx.), vooral uit oktober (12 exx.) en november (8 exx.).

-Torenvalk - *Falco tinnunculus*

Drie juli waarnemingen. De waarnemingen uit augustus hadden betrekking op 11 exemplaren. In september werden 16 Torenvalken gezien. In oktober 3 keer en in november 1 keer waargenomen.

-Ransuil - *Asio otus*

4 okt 1 N Schev.